
HISTORIA
MERCVRII ET MER-
CVRIALIVM MEDICA.

PARS II.

GOTTINGAE. D. 28 FEBR. 1781.

Superfunt phaenomena nonnulla mercurii recensenda, quae quidem physica vulgo vocantur, at nihilo minus a medico etiam illorum cognitionem non esse negligendam, quis hodie dubitat, cum *πολυπραγμοσύνη* nostra aetate imprimis commendet medicum.

Et primo quidem mercurii motus in tubo TORRICELLIANO mirifice olim eruditorum exercuit ingenia, nataeque inde controversiae, quae vix omnibus ac singulis hodie notae. Princeps agitata inter GVNTH. CHPH. SCHELHAMER et BERNARD. RAMAZZI-

NUM-

NVM a). Iam quidem illius causam ignorat nemo, et studium illud physicorum; barometri ope tempestatum vicissitudines accuratius determinandi, effecit, ut longo accuratius HIPPOCRATE ipso HUXHAMVS, alii- que eximii medici recentiorum temporum, aëris epidemicas constitutiones, morbosque inde oriundos, horumque vicissitudines definire potuerint, sic quidem, ut vix quidquam his adici posse videatur. Laetamur nunc merito, non adeo abstrusam esse hodie quam olim, doctrinam morborum epidemicorum, nec non endemiorum, etsi nondum ex omni parte horum indoles nobis cognita atque perspecta. Anno 1675 PICARDVS, Acad. Parisinae Soc. in tubo TORRICELLIANO inclusum mercurium, et in loco obscuro motum, phosphori instar lucem spargere, primus vidit b).

B 4

Istud

a) Exst. liber SCHELHAMERI de motu mercurii in tubo TORRICELLI et de eod. arg. RAMAZZINI Kilon. 1699. 8.

b) V. IO. FRID. WEIDLER diss. de Phosphori mercurialis historia, phaenomenis, pa-

Istud phaenomenon accuratiori nuper examini subiecit Cl. ACHARD ^{e)} et varia tentamina instituit circa frictionem mercurii cum variis corporibus, inprimis vero resinosis, ad illustrandam quaestionem, num lux moti mercurii, ab electricitate vitri oriatur, quam sententiam verosimilem censet vir eruditissimus.

Sed recensenda nunc veniunt phaenomena illa varia mercurii triti cum variis corporibus, ex quo quidem connubio nascuntur nunc *amalgamata* sic dicta, nunc vero *Aethiopsis* permultae species. Amalgama vulgo audit mercurii cum metallo mixtio, triturationis ope-

Docuit vero experientia, artium magistra, cum aliis metallis facillime coire mercurium, difficilius cum aliis, et cum aliis denique

vix

parandi modis etc. Vitemb. 1715. r. CHR. EBERLIN Alio titulo statim hanc diff. promulgavit WEIDLERVS. nempe Exerc. de Phosphoro mercuriali.

^{e)} chym. phys. Schriften. Berlin 1780. 8. p. 205. seqq.

vix nisi ope tertii cuiusdam corporis admiscendi, cum quo et mercurius illudque corpus, quod per se non uniri patitur cum mercurio, affinitatem quandam habet, in qua definienda hodie uniuersa fere chemia occupata est.

Coit mercurius cum Bismutho, stanno, plumbo, cum Bismutho facillime, et huius beneficio magna copia stanni et plumbi cum mercurio sese misceri patitur.

Non raro etiam mercurius in mercatorum tabernis venalis, praeter stannum vel plumbum simul cum bismutho mixtus fraude reperitur.

Amalgamata haec iam olim studio explorarunt viri doctissimi BORRICHIVS *d)* HANNEMANNVS *e)* et nuper MALOVINVS *f)*.

B 5

Dif.

d) sur les parties salines, contenues dans le mercure le mieux depuré, et diversités des amalgames. Mém. de Par. T. 6.

e) de trituratione mercurii cum lapide haematite. ib. T. 6.

f) de unione mercurii cum antimonio, stanno, plumbo. Mem. de Par. 1740.

Difficillime omnium vero cum marte mercurius iungi se patitur. Dicam vero infra suo loco, quibus artificiis, quaque arte et mercurius cum marte possit uniri.

Quodsi vero mercurius fraude aliis metallis mixtus, fieri non potest, quin eius qualitas mutetur.

Etenim a plumbo vel stanno admixto, globulorum mercurii maior ut fiat cohaesio, necesse est, hinc non adeo celerrime diffluit et in minores globulos non adeo facile dissilire solet, quam mercurius purissimus. Simul etiam in mercurii superficie cuticula apparet, et his notis vulgo quidem cognoscitur, mercurium non esse purum.

Usibus vero medicis et chemicis cum non nisi purissimus adhiberi queat, varias encheireses excogitarunt, quibus mercurium ab admixtis metallis liberare tentarunt, non optimo semper euentu.

Etc.

Etenim iusserunt alii, mercurium fraude aliis metallis mixtum per corium exprimere, ut nempe metalla peregrina in corio remaneant, et solus mercurius per corium transeat. Sed monendum est, hanc mercurii purgandi methodum vix sufficere.

Parcior enim plumbi vel stanni copia, mercurio admixta, solummodo in corio remanet, si vero maior, tunc omnino haud exigua eius portio simul per corium transit, nec hac ratione purus mercurius obtinetur.

Metallum peregrinum prodit etiam mercurii in crucibulo candente evaporatio. Remanet enim calcis forma alienum metallum, et solus mercurius aufugit.

Alia dein mercurium purgandi methodus excogitata fuit, scilicet eius lotio cum aceto concentrato, aut bonae notae. Solut enim acetum plumbum, et sapor aceti dulcis plumbum declarat, sed cum acetum vix omne plum-

bum

bum solvere possit, hinc portio insignis non soluta remaneat, nec haec methodus laudes meretur.

Tertia itaque methodus per modum destillationis prioribus illis substitui cepit. Quae vulgo quidem artis vocabulo *reuificatio* mercurii audit.

Etenim amalgamata varia mercurii et compositiones eius destillationi subiiciuntur.

Iubent alii Amalgama ex stanno et mercurio, vel ex bismutho et mercurio destillationi subiicere, alii vero eum in finem cinnabarin aut aethiopem mineralem miscent siue cum marte, ioue, terra calcarea, calce viua, vel sale tartari, et ex retorta vitrea instituere solent destillationem. Vas recipiens aqua repletum sit, necesse est, vt condensare possint sese vapores. Hac ratione nimirum sulphur remanet et cum admixtis corporibus sese iungit, mercurius autem ascendit et in recipiente colligitur. Sulphuris enim affini-

tas

tas cum illis corporibus longe maior est, quam cum mercurio, hinc separatio eius contingit. Sed monendum est, Cl. WEIGEL per experimenta fide dignissima docuisse, non tuto satis depurari mercurium per varia corpora metallica g) et metalli quidquam simul ascendere. Simplicem destillationem mercurii proposuit DOSSIE h), et omnem portionem eius cum aqua et aceto superfluam declaravit.

Aethiops mineralis per triturationem ex mercurio et sulphure paratur, et cum antimonium additur, *aethiops ille antimoniatus Huxhami* nascitur, de quibus suo loco proximiori sermone dicam.

Mercurius per se sola trituratione in pulverem et aethiopsis speciem conuerti solet, et hunc pilulas ingredi KEYSER, notum est.

Cum

g) v Chym. Beob. p. 23. et Chem. B. 2. §. 1077.

Ex mercurio sublimato corrosiuo etiam resuscitatio eius per additamenta obtinetur, quae acidum salis absorbent.

h) the Elaboratory laid open etc, p. 208. et 209.

Cum saccharo tritus, dat *mercurium saccharatum* Edinb., cum resina, v. c. Guaiaci, dat *Pil. Merc.* et *Aethiop.* cum balsamo vel terebinthina surgunt pilulae, vnguenta, iam dudum in officinis receptae compositiones. Mercurium cum absorbente quodam tritum, angli appellant *mercurium alcalisatum*.

Etiam cum melle subigitur, pro pilulis conficiendis. Huc etiam pertinet *PLENCKII* methodus, qui iubet mercurium cum gummi arabico vel pilularum vel liquoris forma propinare. Cum manna *KEYSERVS* et angli mercurium eiusque praeparata unire iubent.

Digestionem mercurii cum oleo oliuarum instituit olim *HOMBERG* i) sed vix vsibus medicis commendatum fuit istud connubium.

Veterinariis autem in vsu est linimentum ex mercurio et oleo baccarum lauri, contra scabiem et pediculos vaccarum.

Venio nunc ad aquae bullientis efficaciam in mercurium. Res nota est, non mutari mer-

i) Mem. de l'Ac. de Sc. de Par. A. 1709. Contin. 1713.

mercurium si cum aqua coquitur, hanc vero vim anthelminticam nancisci. Nuperis experimentis Cl. VICA T *k*) aquae huius mercurialis contra lumbricos efficaciam denuo confirmavit. Vermes rotundos et ascarides necat, et tam viuos, quam mortuos expellit. Cum lacte simul propinatur. Alii vero vna cum decocto rad. graminis simul coquere iubent mercurium viuum, vt decoctum magis efficax fiat. Potest et mel addi.

Non minui solet mercurii grauitas coctione cum aqua, nec ulla in eo mutatio obseruatur.

Extrahi principium quoddam volatile alii volunt *l*) alii credunt, hanc vim anthelminticam deberi plumbo, mercurio admixto *m*).

Sed notari meretur cum mercurio, purissimo et probe purgato, omnino decoctum aequae

k) in delectu obs.

l) BAVME, Exp. Chym. Th. 2. p. 440.

m) Cl. Gmelin, Chym. S. 148.

que efficax parari, et permulta alia praeparata ex mercurio vermes quoque expellere.

Vt verum itaque fatear, nondum definire audeo, quae sit ratio virtutis illius anthelminticae aquae mercurialis.

Non solum autem contra Vermes mercurium solebant coquere medici, sed et contra luem ipsam gallicam, aliosque morbos chronicos rebelles, olim magis quam hodie in usu erant decocta lignorum et radicum cum mercurio et interdum antimonio simul parata. Formulas nonnullas KLEINIVS nobiscum iterum communicat ⁿ⁾ nec opus est anxie formulas illas quæerere, nam multae in multorum libris occurrunt, quos singulos nominare meum nunc non videtur officium.

Princeps eius generis decoctum est ZWELFFERI istud, quod et KLEINIVS l. c. recensuit. Continet cum lignum, tum corticem. Guaiaci, lignum sassafras, pimpinellae radicem,
et

ⁿ⁾ in selectu rat. form.

et absque mercurio iamiam efficax reme-
dii genus est. Scio tamen, frequenter b.
WERLHOFIVM praescripsisse, nec dubito
iis in morbis laudes mereri, quibus meden-
dis nuperi resinam Guaiaci commendarunt.

Solo igne, vase clauso, per longum tem-
pus chemicos mercurium tractasse, notum est.

Eminent summi BOERHAAVII tenta-
mina, qui spatio quindecim annorum et vl-
tra, mercurium ignis imperio subiecit, et ni-
hilominus mercurium non mutatum inue-
nit. Mercurius enim ille, qui per se *prae-
cipitatus* appellatur, aut trituratione sola, aut
destillatione simplici denuo vivus renascitur o).

Phlogisti tamen quidquam amittit, sed
via sicca, solo adhibito igne, sine alio addi-
tamento, et humida via, per acidum salis,
aquam fortem etc. resuscitur.

Re.

o) BOERHAAVE Exp. de mercurio, Trans-
act. Lond. A. 1733. N. 430. inserta. Se-
orsim forma libelli. Frst. et Lips. 1736. 4t.

Recensui haecenus dotes generales mercurii eiusque praeparata simplicissima, cum nempe per varia corpora sola trituratione parum mutatur.

Antequam itaque ad ea praeparata progrediar, quae sistunt calces mercurii, aut mercurium magis mutatum, dicam prius de usu mercurii crudi ad varios morbos sanandos.

Veteres mercurium viuum venenis adnumerarunt, hinc ab eius usu medico prorsus abstinuerunt. Sufficit nominasse DIOSCORIDEM et PAVLVM ex insula Aegina natum, nec non PLINIVM. DIOSCORIDES ait L. V. Cap. IIo. Mercurium potum habere vim perniciosam, nam suo pondere interna perrodere.

Et hanc quidem sententiam verissimam credidere medici omnes usque ad Arabum tempora, qui primum forma unguenti sed parcius contra cutis morbos varios adhibuerunt.

GALENVS tamen fatetur, sibi ipsi per experimentum proprium venenatam mercurii qualitatem non constare. Sciuit iamiam AVICENNA, mercurium viuum per anum iterum expelli. Sed memini me legisse ante aliquot annos in disputatione Teutoburgi habita, Cl. LEIDENFROST obseruasse, mercurium contra ileum olim potum, post annos tres per aluum denuo fuisse iterum excretum, ideoque tam diu in colo vt videtur, remansisse. Cibum crudum seriori tempore per aluum interdum expelli, fide obseruationum constat, hinc dietam obseruationem de mercurio post adeo longum temporis intervallum excreto ego in dubium vocare nolim.

Fortassis iners credidere veteres medicamentum, quod per aluum iterum expelli viderent.

Vapores certe mercurii noxii, et metallicolarum, nec non artificum morbi a mer-

curio obseruati, suspicionem iustam dedere, esse venenum p).

Et certe tristes effectus ptyalismi a mercurio, larga copia inprimis ingesti, mercurium nondum ab omni effectu venenato liberant, etsi proprie venenum non sit.

Mercurius forma suffimigii, non caute factis adhibitus, praeparata eius varia salina, et peruersa mercurialium applicatio, saepius aequo nocuere ac venenum acutissimum.

BRASSAVOLVS et MVSITANVS contra vermes dosi minori ad gr. sc. jj. - jv infantibus dederunt.

Cott-

p) De morbis Hydrargyri fossorum Idriensium accurate satis scripsit Keyßler in s. Reisen, Hannover 1751. ed. nov. 4t. p. 1199.

Idem quoque prolixè et accurate descripsit de fodinis ipsis Idriensibus, Hispanicis, et Mexicanis, ex quibus colligitur hydrargyrus, quod iam supra indicare debuissem. Sed rerum dicendarum copia effecit, ut non nominauerim librum, quem coram habeo, legi saepius, et cuius fidem in dubium vocat nemo.

Contra TAENIAM hodie amalgama ex mercurio et stanno in usu est. PLENCKII solutionem gummosam contra Vermes merito laudavit Cl. HARTMANN, Prof. Frft. ad Viadr. Alii laudant hunc in finem Decoctum Spigelliae Anthelm. aut sem. fant. cum mercurio. Loco aquae potest PLENCKII liquor parari ope decocti ex Cortice Peruviano.

In epilepsia, quae a vermibus orta, laudavit olim b. HEISTERVS electuarium quoddam ex mercurio viuo, cortice peruviano, Syrupo et conferua Fumariae q).

Sed monendum est vix posse exacte satis haec omnia misceri, et in memoriam iterum reuocanda erit obseruatio illa Cl. SCOPOLI Hydrargyri fossiles Idrienses incredibili vermium copia laborare, etsi ptyalismus in his simul adsit.

Ex solo fere pondere agere mercurium in ileo notissima res est, hinc maiori copia

C 3

q) Occurrit quoque apud KLEIN. l. c. p. 55.

ingurgitare nonnulli suasere. Feces expulisse et in ileo a fecibus induratis mirifice profuisse, testantur ZWINGER, Mem. de l'Ac. de Paris T. L. BVCHNER, RAV, Nov. Act. N. C. T. III.

Laudat quoque in hoc morbo b. ANT. DE HAEN.

Sed experimentum saepe fallax est, nec in omni casu locum inuenit.

Non medetur enim spasma, et nocebit praesente iamiam vehementiori inflammatione, ubi gangraena iam imminet, et intestina fere emortua.

Fortassis solutio mercurii gummosa cum oleo lini simul mixta, quod GALLESKY laudibus extulit, utilissimum praebet medicamentum.

Mercurium pondere suo vermes expellere SPIELMANNVS ait in mat. med.

Ad

Ad partum pellendum olim adhibuerunt mercurium parua dosi, sed MATTHIOLVS expertus est, integram mercurii libram non potuisse abortum efficere.

Nolim tamen prorsus indubium vocare mercurii effectus in nexu soluendo vterum inter et placentam, maxime cum constet effectus mercurii in ossibus stagnantis.

Amuleti forma contra pediculos adhibetur mercurius, et lactis secretionem impedire ait DEGNER in Act. N. c. Vol. V. Obs. 149.

De vsu interno mercurii viui nuper egit GALAND T. I. Mem. de l'Ac. de Sc. de Par.

Ad calculum renum et vesicae dissoluedum mercurium viuum commendat MEAD.

ROSENSTEINIUS in ed. 3. p. 681. libri de morb. infantum, Swietenii formulam vnacum PLENCKII vnitam, ex mente Cl. BIERCHEN communicauit.

In pharmacopoea Edinburgensi pilularum mercurialium sequens occurrit formula R̄

C 4

Merc.

Ad

Merc. ℥vj. sapon. alb. Hisp. Resin. Guaiacae,
ana ℥ss tere in mortario et admisce sulph.
antim. aurat. ℥ss. Syr. comm. q. s.

Et si vero mercurius nostra aetate medicina
polychresta, tamen usum eius interdixit LAVR.
CAIET. FABRI *r*). In anglia tanquam med.
polychrestam multi ad unciam unam sume-
bant quotidie mercurium absque vlla sensi-
bili excretionē *s*).

Sed Frid. HOFFMANNVS iamiam ab
usu interno mercurii pessima vidit damna,
scil. tremorem artuum et impotentiam pe-
dum *t*) et Cl. ADOLPHVS MURRAY in
diss. de cura luis gallicae narrat, hodie ad-
huc in Italia usum mercurii prorsus inter-
dictum esse.

r) dell' uso del mercurio, sempre temera-
ria in medicina. Colon. 1749 et app. al.
Tr. dell' uso etc. in giustificazione. Luc-
cae 1781.

s) Edinb. Vers. Th. 3.

t) Med. Rat. Syst. Sect. IV. P. 2.